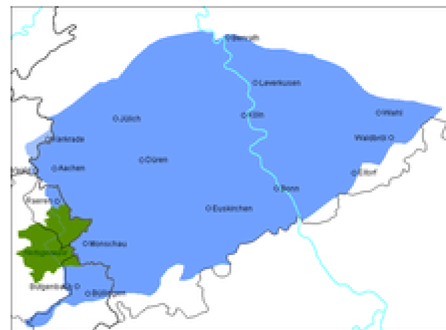
Wikipedia

Ripuarisch

Van Wikipedia

Dit artikel is gesjreve in 't Mestreechs. Ómdat 't plaatsgebónge is, maogs doe 't ómzètte nao 't Kirchröadsj, es te dit dialek sjpriks.

't Ripoarisch dialekgebeed in blauw

't **Ripuarisch** is de samevattende term veur de Middelfrankische dialekte die veurnaomelek in 't zuie vaan de Duitse staot Noordrien-Wesfale gesproke weure, en ziech oonder mie kinmèrke door twietoenigheid, wie 't Limburgs. Me kint daodoor 't Ripuarisch es 't Middelduits breurke vaan 't Limburgs zien. 't Hoofdialek vaan 't Ripuarisch is zeker 't Kölsj, 'n ander groet dialek is 't Óchesj. In 't uterste zuidooste vaan Nederlands Limburg, te weite in Kèrkraoj, Bóches, Zumpelveld, Lemieësj en Vóls, vint me ouch Ripuarische dialekte, wie ouch in 't noorde vaan *Neubelgien* (Eupe en umgeving).

De grens mèt 't Limburgs weurt gevörmp door de Benrather Linie - dit is 'n sterke isoglosse. Toch zien väöl Ripuarische dialekte veur Limburgers good te verstoon. De verwantsjap tösse de bei taole kump door de Kölse expansie: d'n export vaan taolelemente oet 't dialek vaan Kölle nao 't weste, vaanwege 't aonzeen vaan die stad. 't Zuidooslimbörgs, boe dialekte wie 't Heëlesj en Eupener bij hure, heet bezunder väöl invlood vaan 't Ripuarisch oondergaange (zuug ouch: Ripuarisch-Limburgs).

De belaankriekste kinmerke zien 't consequent verandere vaan de Aajdgermaanse *-k* nao 'ne klinker in *-ch*: me zeet hei neet allein *ich* en *ooch*, meh ouch *maache*. De *-t* en *-p* zien allein in bepaolde posities veranderd: *losse* (veur *laote*) en *tsied* (veur *tied*), meh *dat*; *röffe* (veur *rope*), meh *appel* en *pónd*. De Aajdgermaanse *ai* en *au* zien gemonoftongiseerd tot *ee* en *oo*, wie in 't Nederlands en Nedersaksisch, meh in tegestèlling tot 't Standaardduits en tot väöl Limbörgse dialekte. Lang vocaole zien dèks verkort, wienie 'ne consonant drop volg (zuug bovestoonde veurbeelder *losse* en *röffe*).

Veurbeeld

Dit zint twei Maarten-leder die in Bonn weure gezonge, weergegeve eerst in Duutsje en dan in Limburgsje sjriefwies.

Zint Mäthes ess att widder hee. Looft, Kinder, looft! Wenn hä uns röf: mir sinn att hee. Looft, Kinder, looft! Met de Lööch en de Hand On dat Käzje aanjebrannt On de Stroß erop on eraf: Looft, Kinder, looft!	Tsint Maetes és at widder hee. Looft, kinder, looft! Wen hae oens reuf: mier zin at hee. Looft, kinder, looft! Mét de läöch én de hand Ón dat kaets'je aanjebrant Ón de sjtraos eróp ón eraf: Looft, kinder, looft!

Dä hellije Zint Mäthes, Dat wor ne jode Mann. Dä jov de Kinder Käzje On stooch se selver an. Butz-butz-fidebutz, Dat wor ne jode Mann!	Dae hellije Tsint Maetes, Dat waor ne jode man. Dae jaof de kinder kaets'je Ón sjtaoch ze zelver an. Boets-boets-fiedeboets, Dat waor ne jode man!

Zuug ouch

- Kirchröadsj

Externe link

- Wikipedia op Ripuarisch (https://ksh.wikipedia.org)